

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

LEON LEYSON

CU MARILYN J. HARRAN ȘI ELISABETH B. LEYSON

UN BĂIAT PE LISTA LUI SCHINDLER

POVESTEA IMPOSIBILULUI CARE A DEVENIT POSIBIL...
PE LISTA LUI SCHINDLER

editura rao

PROLOG

Trebuie să recunosc, aveam palmele ude și mă durea stomacul. Așteptasem răbdător la coadă, dar asta nu însemna că nu eram agitat. Era rândul meu să îi strâng mâna celui care îmi salvase viața de atât de multe ori... dar asta se întâmplase cu mulți ani în urmă. Acum mă întrebam dacă avea să mă mai recunoască.

În acea zi de toamnă din 1965, pe drum spre aeroportul din Los Angeles, mi-am spus că s-ar putea ca bărbatul pe care urma să îl întâlnesc să nu își mai amintească de mine. Trecuseră douăzeci de ani de când îl văzusem ultima dată, iar acea întâlnire avusese loc pe un alt continent și în împrejurări cu totul diferite. Eram pe atunci un băiat de

cincisprezece ani, flămând și sfrijit, de statura unui copil de zece ani. Acum ajunsese un bărbat în toată firea, în vârstă de treizeci și cinci de ani. Eram căsătorit, aveam cetățenie americană, eram veteran de război și profesor. În timp ce alții înaintau pentru a-l întâmpina pe oaspetele nostru, eu am rămas mai în spate. La urma urmei, eram cel mai tânăr din grup și era normal ca cei mai în vârstă să se afle în fața mea. Ca să fiu sincer, voiam să amân cât mai mult dezamăgirea ca persoana căreia îi datoram atât de multe să nu își amintească de mine.

În loc să fiu dezamăgit, m-am simțit euforic, încălzit de zâmbetul și de cuvintele lui:

– Știi cine ești, îmi spuse el, având o strălucire în ochi. Tu ești micul Leyson.

Ar fi trebuit să știu că Oskar Schindler nu m-ar fi dezamăgit niciodată.

În ziua regăsirii noastre, lumea încă nu știa despre Oskar Schindler, nici despre eroismul lui din timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Dar noi, cei din aeroport, știam. Noi și alți peste o mie de oameni îi datoram viața. Am supraviețuit Holocaustului datorită riscurilor uriașe asumate de

Schindler, mitelor și înțelegerilor secrete pe care le intermediase ca să ne țină pe noi, muncitorii lui evrei, departe de camerele de gazare de la Auschwitz. Ca să ne salveze, și-a folosit mintea, inima, averea și șmecheriile lui incredibile. I-a întrecut în istețime pe naziști, pretinzând că eram indispensabili efortului de război, deși știa că mulți dintre noi, inclusiv eu, nu aveam niciun fel de îndemânări folositoare. De fapt, nu ajungeam la butoanele mașinii pe care trebuia să o acționez decât stând pe o cutie de lemn. Cutia aceea îmi dădea șansa să par util, să rămân în viață.

Eram un supraviețuitor neverosimil al Holocaustului. Nu aveam nimic de partea mea, toate îmi stăteau împotriva. Eram doar un băiat – nu cunoșteam pe nimeni, nu știam să fac nimic. Dar aveam un lucru favorabil mie care întrecea orice altceva: Oskar Schindler credea că viața mea era valoroasă. Credea că merită să fiu salvat, chiar dacă șansa la viață pe care mi-o dădea îi pune în pericol propria viață. Acum este rândul meu să fac tot ce pot pentru el, să vorbesc despre acel Oskar Schindler pe care îl știam. Sper că va deveni o parte din

amintirile voastre, așa cum am fost și eu mereu o parte din amintirile lui. Aceasta este și povestea vieții mele, dar și a felului în care viața mea s-a intersectat cu a lui. Pe parcursul ei, vă voi prezenta și familia mea. Și ei și-au riscat viața ca să mă salveze. Chiar și în cele mai grele clipe, m-au făcut să simt că sunt iubit și că viața mea este importantă. Și ei sunt eroi pentru mine.

UNU

Am alergat la râu desculț, peste pajiște. Odată ce am ajuns printre copaci, mi-am aruncat hainele, m-am agățat de creanga mea preferată, care atârna destul de jos, m-am legănat deasupra apei și mi-am dat drumul.

O aterizare perfectă!

Plutind pe apă, am auzit o plescăitură și apoi încă una, când doi dintre prietenii mei au sărit după mine. Curând am ieșit din apă și ne-am întrecut până la crengile noastre, după care am luat-o de la capăt. Când tăietorii de lemne care munceau în amonte ne-au amenințat că ne strică

distracția, trimitând buștenii proaspăt tăiați în aval către moară, ne-am adaptat repede, alegând să facem pluta, fiecare pe bușteanul lui, privind la lumina soarelui care se strecura prin bolta de stejari, molizi și pini.

Oricât de des repetam aceste lucruri, nu mă plictiseam niciodată de ele. Uneori, în zilele acelea fierbinți de vară, purtam slip, cel puțin atunci când credeam că vor fi și adulți prin preajmă. Dar de obicei nu purtam nimic.

Faptul că mama îmi interzisesese să mai merg la râu făcea ca escapadele mele să fie și mai palpitate.

La urma urmei, nici nu știam să înot.

Iarna, râul era la fel de distractiv. Fratele meu mai mare, Tsalig, m-a ajutat să-mi construiesc niște patine din tot felul de materiale ciudate, rămășițe de metal aduse de la bunicul nostru, fierarul, și vreascuri din stiva de lemne de foc. Și am fost foarte inventiv. Erau primitive și stângace, dar funcționau! Eram micuț, dar rapid; îmi plăcea să mă întrec cu băieții mai mari pe gheața plină de dâmburi. Odată, David, un alt frate de-al meu, a

patinat pe o gheață subțire și gheața a cedat. A căzut în râul înghețat. Din fericire, apa nu era adâncă. L-am ajutat să iasă și am fugit acasă să ne schimbăm de hainele ude learcă și să ne uscăm lângă vatră. Odată încălziți și uscați, ne-am întrecut din nou până la râu pentru o nouă aventură.

Viața părea o călătorie nesfârșită, lipsită de griji.

Așadar, nici cele mai înspăimântătoare basme nu m-ar fi putut pregăti pentru monștrii pe care aveam să îi înfrunt câțiva ani mai târziu, pentru scăpările ca prin urechile acului sau pentru eroul care avea să îmi salveze viața, deghizat și el în monstru. Primii ani nu m-au avertizat nicicum despre ce avea să urmeze.

Numele meu este Leib Lejzon, deși acum sunt cunoscut drept Leon Leyson. M-am născut la Narewka, un sat din nord-estul Poloniei, de lângă Białystok, nu departe de granița cu Belarus. Strămoșii mei locuiseră acolo generații la rând; de fapt, mai bine de două sute de ani.

Părinții mei erau oameni cinștiți și harnici, care nu se așteptau să capete niciodată ceva dacă nu era câștigat prin muncă. Mama, Chanah, era

cea mai mică dintre cei cinci copii ai familiei ei, două fete și trei băieți. Pe sora ei mai mare o chema Shaina, care înseamnă „frumoasă“ în idiș. Mătușa era într-adevăr frumoasă; mama nu era, iar acest lucru se simțea în felul în care se purtau cu toții cu ele, inclusiv părinții lor. Desigur că aceștia își iubeau fetele, dar pe Shaina o considerau prea frumoasă pentru munca fizică; pe mama mea, nu. Îmi amintesc când îmi povestea mama că trebuia să care găleți cu apă pentru muncitorii de la câmp. Era cald; apa era grea, dar această însărcinare s-a dovedit norocoasă pentru ea – ca și pentru mine. Pe aceste câmpuri l-a văzut mama pentru prima oară pe viitorul ei soț.

Deși tata a început să o curteze, căsătoria lor trebuia să fie aranjată de părinți ori cel puțin așa trebuia să pară. Acesta era obiceiul acceptat la acea vreme în Europa de Est. Din fericire, părinții lor erau mulțumiți de atracția reciprocă dintre copii. Curând, cei doi s-au căsătorit; mama avea șaisprezece ani, iar tata, Moshe, avea optsprezece.

Pentru mama, viața de cuplu se asemena mult cu viața trăită alături de părinți. Își petrecea zilele

muncind în gospodărie, făcând mâncare și îngrijind familia, dar în loc de părinți și de frați, avea acum grijă de soț și de copii.

Fiind mezinul, nu o aveam prea des doar pentru mine, așa că unul dintre momentele mele preferate era atunci când frații și sora mea erau la școală și femeile din vecini veneau în vizită. Stăteau în jurul vetrei, împletind sau făcând perne din pene de gâscă. Mă uitam la ele cum adunau penele și le îndesau în fețele de pernă, scuturându-le ușor ca să se așeze uniform. Inevitabil, mai scăpau o parte din ele. Cădea în sarcina mea să strâng micile pene care pluteau ușor prin aer. Mă întindeam după ele, dar îmi scăpau mereu printre degete. Din când în când, aveam noroc să strâng un pumn de pene, iar vecinele îmi răsplăteau efortul cu râsete și aplauze. Era o treabă grea să jumulești găștele, așa că fiecare pană era prețioasă.

Abia așteptam să o aud pe mama schimbând povești cu prietenele ei și, uneori, chiar și câteva bârfe de prin sat. Atunci vedeam o latură diferită a ei, mai liniștită și mai relaxată.